

Ds. Arjan van Groos (1962 - 2014)
Tekst: Numeri 6, 22 - 27
Oudejaarsavonddienst

In deze laatste dienst van het jaar willen we met elkaar luisteren naar de betekenis van de zegen uit Numeri 6. Een zegen waarin de Here ons toezegt met zijn zorg en liefde te omringen. Daarom zullen we straks, na de vredegroet van de Here, zingen over zijn zorg over ons. We zullen dat doen met de woorden van Psalm 121, alle vier de verzen. Maar we zullen deze dienst beginnen met onze afhankelijkheid van de Here te belijden. Uit eerbied voor de Here gaan we daarbij staan.

- 1. Lied : Psalm 121 : 1, 2, 3 en 4 (helemaal) (God loven om zijn zorg over ons)**
- 2. Gebed voor de opening van het Woord**
- 3. Schriftlezing : Deuteronomium 30 : 11 - 20**
- 4. Lied : Psalm 111 : 3 en 4 (de trouw van de Here in vloek en zegen)**
- 5. Tekst : Numeri 6 : 22 - 27**
- 6. Belijdenis van ons geloof met de woorden van de Apostolische geloofsbelijdenis op de wijs van Gezang 4**
- 7. Dankzegging en gebed**
- 8. Slotzang : Lied 75 : 13, 14 en 15 (over onze Here Jezus Christus die altijd bij ons is)**

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, groot en klein,
Over vier uur gaan we een nieuw kalenderjaar in. En dan wensen we elkaar weer van alles toe. Maar het is niet onbelangrijk wat we elkaar toewensen. Bijna ieder jaar wordt er een enquête gehouden naar wat we het belangrijkste vinden. In ons land scoort al weer sinds enige jaren gezondheid het hoogst. En dat is tekenend voor onze van de Here vervreemde samenleving. Ik hoop dat wij als kinderen van God andere prioriteiten hebben. Ik mag zeggen dat wij thuis het afgelopen jaar uitgebreid aan den lijve ervaren hebben hoe belangrijk een goede gezondheid is, maar het is toch niet het belangrijkste. Het beste wat wij elkaar kunnen toewensen is een gezegend nieuw jaar. Een jaar waarbij de Here met zijn zegen bij ons zal zijn.

Want daar hangt ons leven van elke dag van af; van de zegen van God. Gods zegen en Gods vloek beheersen de geschiedenis van deze wereld. We hebben met elkaar gelezen hoe de Here het wel en wee van zijn volk door zegen en vloek bepaalde. Het volk Israël stond toen op het punt het land Kanaän binnen te trekken om het in bezit te nemen. Om eindelijk in het lang beloofde land te gaan wonen. En God liet daarbij het volk zien, dat het de keuze had. Dat het kon kiezen tussen vloek en zegen. Wanneer het God de rug toe zou keren, dan zou het maar kort in het land Kanaän leven. Maar als ze de Here zouden dienen en liefhebben, dan zou de Here zijn volk zegenen. Dan zou het volk lang en in vrede in het beloofde land mogen leven.

Voorspoed en tegenspoed zijn in Gods hand. Van Gods zegen is alles afhankelijk. Onze Heidelbergse Catechismus heeft dat prachtig en krachtig onder woorden gebracht bij de behandeling van de vierde bede: Geef ons heden ons dagelijks brood. Waarbij aan deze bede de volgende betekenis wordt gegeven. "Wil ons zó verzorgen met alles wat wij voor ons lichaam nodig hebben, dat wij daardoor erkennen dat U de enige oorsprong van al het goede bent en dat onze zorg en inspanning en ook uw gaven ons niet baten zonder uw zegen." God is de enige oorsprong van al het goede. Zonder Gods wil is er niets goeds verkrijgbaar. Zelfs de gaven die God geeft baten niet zonder Gods zegen. Het brood geeft ons geen kracht als de Here het niet zegent. Onze handen brengen niets van onze taak terecht als God ze niet zegent. Alles is afhankelijk van Gods zegen.

En daarom wil ik u vanavond Gods Woord verkondigen over de rijkdom van Gods zegen. De zegen zoals we die aan het eind van iedere ontmoeting met de Here in zijn huis ontvangen. De zegen waarin de Here ons verzekert van zijn nabijheid.

Ik bedien u vanavond Gods Woord onder het volgende thema:

De Here neemt aan het einde van de dienst afscheid van zijn kinderen door hen te verzekeren van zijn nabijheid.

En achtereenvolgens zullen we dan stilstaan bij de betekenis van ieder van de drie regels van deze zegen.

"De Here zegene u en behoede u;

de Here doe zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig;

de Here verheffe zijn aangezicht over u en geve u vrede."

Zo luiden de woorden van de zegen, die u zondags aan het eind van de dienst van tijd tot tijd ontvangt. Het is ook de zegen, die u straks aan het eind van deze dienst mag meenemen naar huis. Het is een rijke zegen.

Maar nu weet ik niet of u weet wat het karakter van zo'n zegen is. Ik denk dat velen zo'n zegen zien als een wens. Zoals wij straks na twaalven elkaar ook van alles toewensen. Maar, broeders en zusters, jongens en meisjes, een wens is een veel te arme typering van de zegen van de Here.

Maar voor de Israëliet was een zegen toch meer. Denkt u maar eens het verhaal van Jakob en Ezau. Toen Jakob door bedrog de zegen van zijn vader Izaäk had ontfutseld door te doen of hij Ezau was. Als Ezau daar achter komt roept hij uit: "Noemt men hem niet terecht Jakob, omdat hij mij nu al tweemaal bedrogen heeft? Mijn eerstgeboorterecht heeft hij afgenomen, en zie, nu heeft hij mijn zegen weggenomen." En toen zei hij tegen zijn vader: "Hebt u voor mij geen zegen overgehouden?" Een zegen is dus meer dan een vrome wens, een zegen is iets echts, haast tastbaars. Het is iets waar je echt wat mee kunt. Oké, het zijn woorden. Maar het zijn woorden waar je echt wat aan hebt. Woorden die hun uitwerking niet zullen missen.

En zeker niet in ons geval. Want deze woorden zijn woorden van de Here. Misschien zal iemand willen zeggen, dat het geen woorden van de Here zijn, maar woorden van de voorganger. Maar als we kijken naar de instelling van de zegen zoals onze tekst daarvan spreekt, dan mag duidelijk zijn, dat het woorden van God zijn. God gaf Mozes de opdracht om Aäron en zijn zonen deze zegenwoorden te leren. En ze te vertellen dat ze met deze woorden zijn volk moesten zegenen. De ambtsdragers, die God heeft aangewezen om voor zijn volk verzoening te bewerken, vrede te bewerken met God door de offerdienst, deze ambtsdragers krijgen de taak om die vrede over het volk uit te spreken. God wil zijn volk zegenen. Dat moeten we scherp zien. God spreekt hier door middel van zijn dienaar. In het Oude Testament was dat de priester en vandaag is dat de voorganger in de kerkdienst. Zo neemt God afscheid van zijn volk aan het einde van de ontmoeting in zijn huis, door hen deze zegen mee te geven. God zegent u. Het is zijn woord dat over u komt. En omdat het Gods Woord is dat over ons komt, is het ook veel meer dan een wens. God zegt u deze dingen toe. God belooft u deze dingen. God verzekert u van deze dingen. En wie is in staat om God te verhinderen dat te doen wat Hij beloofd heeft? Niemand toch? En daarom mogen we zelfs zeggen dat de Here ons verzekert van zijn nabijheid, zoals ik

in het thema heb gedaan. Zo ontvangt u dus elke keer weer een heel kostbaar geschenk als u de zegen van de Here ontvangt aan het einde van iedere kerkdienst.

Overigens is deze zegen niet alleen prachtig wat betreft zijn inhoud, maar ook wat betreft zijn vorm. Bij de vertaling naar het Nederlands gaat zoiets helaas voor een groot deel verloren. Maar toch is nog wel iets daarvan zichtbaar. Wat in de eerste plaats opvalt als we naar de vorm kijken, is dat drie keer de naam "Here", "Jahweh" wordt gebruikt. "Jahweh, dat is de God op wie je kunt rekenen, die er is, die er altijd voor je is." En in het Hebreeuws staat deze naam iedere keer als tweede woord, waardoor er een bepaald repeterend effect ontstaat. "De Here, de Here, de Here". Voller en overtuigender kan zijn Naam niet over ons uitgeroepen worden. Tot drie maal toe wordt de naam van de Here op u gelegd. Daarbij breidt de zegen zich met iedere regel ook meer uit. Ook dat is in de vorm zichtbaar. De eerste spreuk bestaat uit drie, de tweede uit vijf en de derde uit zeven woorden. En in het Hebreeuws waarin alleen de medeklinkers worden geschreven, dus de letters als "m" en "s" en "d" en "b" en de klinkers als "a", "e" en "o" niet, telt de eerste regel vijftien, de tweede regel twintig en de derde regel vijfentwintig letters. De zegen breidt zich meer en meer uit. Wordt met iedere regel groter en groter. Regels die alledrie uit twee delen zijn opgebouwd, waarbij het tweede een uitwerking is van het eerste. Maar daar komen we vanzelf op, als we stilstaan bij de betekenis van deze troostrijke zegen. Zo geeft de Here zijn zegen een fraaie vorm mee.

Waarin we toch ook mogen zien, dat het God niet onverschillig is in welke vorm wij Hem dienen. God houdt van mooie dingen. Dat is iets wat we goed moeten vasthouden als we denken aan de liturgie, de inrichting van onze kerkgebouwen, maar ook aan de kleding die we dragen, onze haardracht en ga zo maar voort. God houdt van mooie vormen. Al mag tegelijk deze aandacht voor de vorm niet betekenen dat de inhoud gaan verwaarlozen. Want boven alles wil God een hart dat Hem oprecht dient en liefheeft.

Wat is nu de inhoud van de zegen die God ons geeft? Want betekent die eerste regel: "De Here zegene en behoede u". De Here zegene en behoede u. Dat is dus geen wens, maar het is de belofte dat de Here bij ons is en ons al het goede zal geven dat wij nodig hebben en ons zal beschermen. Over deze nabijheid en bescherming van God hebben we ook gezongen met Psalm 121. "Mijn hulp is van mijn Here, die alles heeft geschapen. Mijn herder zal niet slapen. Mijn wankele voeten zet Hij vast. Als ik geen uitkomst zie, mijn wachter sluimert niet. Zijn oog wordt door geen slaap verrast. Overdag en in de nacht

houdt Hij voor mij de wacht. De Here zal mij steeds gadeslaan. Hij maakt het kwade goed, Hij is het die mij hoedt. Hij zal mij bij het thuis komen en bij het weggaan altijd en overal bewaren." Dat is de nabijheid van God. De wetenschap en het vertrouwen en soms zelfs de ervaring, dat God er is waar je ook gaat, Hij helpt je en als dat nodig is, draagt Hij je. Gods nabijheid is de garantie, dat mij niets zal overkomen, wat Hij niet wil. Dat is de belofte die God ons geeft in deze eerste regel van zijn zegen. Hij zegent u en behoedt u.

De tweede regel is moeilijker te begrijpen: "De Here doe zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig." Wat moeten we ons daar bij voorstellen? Zeker bij dat eerste deel van deze zin is niet zo makkelijk te begrijpen? De Here doe zijn aangezicht over u lichten. Laat ik het proberen duidelijk te maken aan de hand van een voorbeeld. Misschien hebt u wel eens in een of andere vakantie in een tent gekampeerd. 's Nachts was het flink afgekoeld en u bent lekker diep in uw slaapzak weggekropen. Maar 's morgens vroeg als de zon opkomt boven de horizon, en op uw tent begint te schijnen, voelt u hoe de weldadige warmte van de zon langzamerhand de kou uit de tent verdrijft en er in plaats daarvan een behaaglijke warmte begint te heersen. En u geniet. U koestert zich in de warmte en het licht van de zon. Moet u zich voorstellen hoe dat voor de Israëlieten was in die dagen, die al hun dagen doorbrachten in hun tenten, in de kou van de oosterse nacht? Hoe heerlijk moeten voor hen die eerste stralen van de zon zijn geweest elke morgen weer. En hoe aansprekend deze belofte van de Here voor hen was.

Dat is het beeld dat we hier voor ogen moeten houden. Alleen komt de warmte en het licht nu niet van de zon, maar van God. We kennen het ook een beetje van bepaalde mensen. Er zijn mensen, die warmte en helderheid en vriendelijkheid uitstralen. Mensen bij wie iedereen zich gelijk op zijn gemak voelt en zich geaccepteerd voelt. En dat is wat God ons hier beloofd. Dat Hij zijn vriendelijk aangezicht over ons laat schijnen. God belooft u dat Hij u zal omringen met zijn warmte en licht. Zijn vriendelijkheid en geduld. Zijn barmhartigheid en vergevingsgezindheid. Zo zendt God als het ware zijn stralen van barmhartigheid tot ons hart, waardoor wij ons bij God geborgen voelen.

En daar hangt ook het tweede deel van deze zin mee samen: en Hij zij u genadig. Want genade spreekt ook van de barmhartigheid van de Here en het uitblijven van Gods oordeel. God schenkt ons zijn genade. De vergeving van onze zonden. We hoeven niet voor God te vrezen. Ook al zijn we zondig. Ook al hebben we Gods wetten overtreden.

Ook al zijn we in vele dingen tekort geschoten. God schenkt ons zijn warmte en genade. God belooft dus in deze tweede regel zijn warmte en zijn genade. Zijn wil om ons niet aan te zien in onze zonden, maar in genade. Dat is de belofte van de tweede regel.

"En de Here verheffe zijn aangezicht over u en geve u vrede"; zo luidt de laatste regel van deze zegen van de Here over zijn volk. Voor ons gevoel is er denk ik weinig verschil tussen "God doe zijn aangezicht over uw lichten" en "God verheffe zijn aangezicht over u". En veel verschil is er ook niet. Zonet gebruikte ik het beeld van de zon, om de tweede regel uit te leggen. Gods vriendelijk aangezicht straalt over ons heen en wij genieten ervan. Hier in de derde regel zou je kunnen zeggen, dat dit licht meer gericht is. Zoals het licht van een spot. In de tweede regel is meer sprake van een algemeen licht. Zoals het licht van de lamp boven de tafel. Maar de spot verlicht een bepaalde hoek of een bepaald voorwerp.

Dezelfde uitdrukking als hier in de derde regel gebruikt wordt kennen we ook van andere plaatsen in het Oude Testament. Bijvoorbeeld uit Genesis 39 vers 7 waar gezegd wordt over de vrouw van Potifar: hierna sloeg de vrouw van zijn heer haar ogen op Jozef. Met haar ogen en in haar gedachten was ze met Jozef bezig. Haar aandacht was op hem gericht. Hier is dus sprake van de aandacht van God voor de individuele mens. God ziet zijn aandacht op ieder van ons en maakt contact met ieder van ons. Zijn oog trekt ons allen persoonlijk in zijn gemeenschap. Wie op school ooit een zo'n fantastische warme juf of meester heeft gehad, kan zich goed voorstellen wat het verschil is tussen de tweede en de derde regel. Het is het verschil tussen de blijdschap die je voelt, omdat je in zijn of haar klas mag zitten, zij je juf of hij je meester is. En de blijdschap en de opwindning die je voelt als er speciaal aandacht is voor jou. Als hij of zij komt kijken hoe het met je werk gaat. Of vraagt hoe het thuis is of op welke andere manier gerichte aandacht aan je geeft. Wat een feest is dat. Wat kan je dat goed doen te rusten in zo'n liefde van iemand die veel groter en sterker is. Die veel wijzer is. En die zich over je ontfermt, je verdedigt en voor je opkomt. Die je opneemt in zijn of haar liefdevolle zorg. Dat is waar het hier om gaat. Die rust en die liefde wordt hier bedoeld. Dat is de vrede die God belooft. De vrede van dat alles in harmonie is. Alles gaaf is. Het is de garantie van ongestoorde levensontplooiing, die in het leven na dit leven ons deel zal zijn. Dat is de zegen, de belofte van Gods nabijheid, die Hij u elke zondag weer geeft.

Ik wil hier toch ook even een korte opmerking maken over de houding waarin we de zegen ontvangen. Er zijn broeders en zusters die in alle eerbied de zegen van de Here ontvangen. Hun hoofd gebogen. Hun ogen gesloten en hun handen gevouwen, alsof ze in gebed zijn. Zo buigen ze zich onder de zegen van de Here. Nu zeg ik niet dat dat verkeerd is. Wat is verkeerd in deze dingen? Maar ik zou deze broeders en zusters wel als overweging mee willen geven, of het toch niet gepaster is, om op te zien? Op te zien naar de Here, die zijn aangezicht over ons verheft en daarin onze blik zoekt. Ons niet angstig of terughoudend wil zien, maar vol kinderlijk vertrouwen, ons koesterend en genietend in Gods vriendelijk aangezicht. God komt niet in de zegen toch niet in toorn, maar in genade. Weest niet bevreesd, maar verheug u. Zie vol verwachting op naar de zegen van de Here om die te ontvangen. Laat zo zijn naam op u leggen.

Want dat gebeurt. Zo wordt Gods naam op ons gelegd. En we hebben bij de behandeling van het derde gebod gezien, wat dat betekent; Gods naam. Dat betekent God zelf. In zijn Naam schenkt Hij Zichzelf. Ik ga Zelf met u mee. En Ik zal u beschermen, Ik zal mijn aangezicht over u doen lichten en u genadig zijn. Ik zal mijn aangezicht over u verheffen en u vrede schenken. Zo zegent Hij ons. Hij is ons nabij. Hij verzekert ons van zijn heerlijke beloften. Beloften die zeker uitkomen, wanneer u zich buigt onder de naam van uw Here. Wat dat is de enige onzekere factor, als ik dat zo mag noemen. Niet de betrouwbaarheid van Gods beloften, maar ons geloof. Aanvaarden we deze zegen van de Here. Of verwerpen wij haar. Willen we zonder God leven. Dragen we Gods Naam met ons mee, of gooien we die van ons af. De keuze is aan u. Zoals ook de keuze aan het volk Israël was, of ze God zouden dienen en leven onder zijn zegen. Of dat ze achter andere goden aan zouden gaan en onder de vloek van God zouden komen en God hen zou verdrijven. De keuze was aan het volk.

Zo hebben ook wij de keuze tussen Gods zegen en Gods vloek. Maar wie kiest er nog voor de vloek, als hij zo'n heerlijke zegen mag ontvangen? Laten we toch allen kiezen voor die heerlijke zegen van God. Zijn liefde niet verwerpen, maar ons daarin koesteren. Ons leven niet afbreken, maar laten herstellen door deze machtige God, die in liefde opziet naar zijn volk. Hij wacht op u. En wil u straks voor de zoveelste keer weer zijn zegen geven. Zijn onmisbare zegen. Die we ook in het jaar des Heren 2002 nodig zullen hebben.

Amen